

Tegendraads ★★★★★

Via citaten van Bonhoeffer brengt Wim Dekker Bonhoeffers kerngedachten in gesprek met onze situatie nu. Vanwege zijn zeventigste sterfdag in 2015 is er veel over Bonhoeffer geschreven, maar het boek van Dekker is beslist de moeite waard. Het geeft aanwijzingen om in onze seculiere tijd de weg van het geloof te gaan, met concrete voorstellen voor het omgaan met doop en avondmaal, preken, missionair werk en de verhouding kerk en wereld. In het spoor van Bonhoeffers doopleer pleit Dekker er bijvoorbeeld voor het oergevoel van dankbaarheid plaats te geven in een aparte dankdienst, om daarna, na een jaar doopcatechese, het kind te laten dopen om het daarmee in te dompelen in de genade van de navolging. Aansluitend bij Bonhoeffers beschrijving van een seculiere wereld zonder religie pleit Dekker voor geloven als deelnemen aan Jezus' leven, sterven en opstaan – in navolging – terwijl je tegelijk agnost bent op heel wat terreinen waar voorgaande generaties veel meenden te weten. *Arjan Markus*

Wim Dekker, **Tegendraads en bij de tijd. Verder in het spoor van Bonhoeffer.** Boekencentrum: Zoetermeer 2015, 206 p. €18,90

Bijbelse cantica ★★★★★

Wat hebben Mozes & Mirjam, Debora, David, Jeremia, Jona, Maria, Zacharias en Simeon met elkaar te maken? Hun namen zijn verbonden met liederen in bijbelverhalen. Hoe de liederen geklonken moeten hebben, is niet bekend, maar ze inspireerden componisten er klank aan te geven, compleet met alle gevoelens die daarbij horen. Wim Kloppenburg en Heleen Weimar bewerkten leerhuismateriaal tot een boek. Kloppenburg bespreekt de muziek, Weimar geeft een interpretatie van het lied en geeft de bijbelse context. Het resultaat is een keur aan materiaal in teksten, muziekfragmenten en afbeeldingen uit alle eeuwen. Al met al een geslaagde opzet met kant-en-klaar materiaal. Eén minpuntje: de bijgevoegde cd's zitten in plastic enveloppen die op de slappe boekomslag geplakt zijn – dat is geen lang leven beschoren.

Alida Groeneveld

Heleen Weimar en Wim Kloppenburg, **Liederen met een verhaal. Acht bijbelse cantica met cd's.** Skandalon: Vught 2015, 252p. € 29,95

Ouderdom ★★★★★

Vanuit de Bergkerk in Amersfoort initieerden de auteurs in 2009 het project 'onder de vijgenboom, zin in de ouderdom', waarbinnen ze verschillende werkvormen ontwikkelden over poëzie, spiritualiteit, kunst, filosofie en film. Doelgroep is actieve ouderen in hun 3^e levensfase: 65-85 jaar, de aanpak is er een vanuit empowerment en waardigheid. Hoewel de publicatie bedoeld is voor individueel gebruik, lijkt me gebruik in groepsverband waardevoller. Per thema worden literatuur en films aangereikt; praktische tips voor gespreksleiders die met kwast en papier aan de slag willen, ontbreken niet. Het aangeboden materiaal vraagt een zekere belezenheid van de begeleiders en ook van de deelnemers wordt behoorlijke mate van zelfreflectie verondersteld. Wie aan die voorwaarden voldoet, of aan het materiaal een eigen draai weet te geven, heeft met het boek een rijke schat in handen.

Alida Groeneveld

Jan van Baardwijk en René Rosmolen, **Zin in de ouderdom. Poëzie – spiritualiteit – kunst – filosofie – film.** Skandalon: Vught 2015, 224p. € 24,95

Rituelen ★★★★★

De kerkelijkheid daalt en de behoefte aan rituelen neemt toe; maar dan toegesneder op personen in hun eigen situatie. Ochtman stelt dat nieuwe rituelen niet bestaan, maar altijd teruggrijpen op eerdere rituelen, uit de eigen of andere tradities. In vier hoofdstukken (geboorte, levensverbintenis, scheiding, afscheid van het leven) beschrijft zij seculiere gebruiken, het christelijke ritueel, en de vormgeving van de rituelen in andere religies (jodendom, islam, hindoeïsme en boeddhisme). Het vijfde hoofdstuk is gewijd aan andere momenten 'om bij stil te staan' zoals volwassenwording, emigratie en overgang van geslacht. Bij elk hoofdstuk staan voorbeeldverhalen, ontleend aan de praktijk van Ochtman, die rituelencoach is en remonstrants predikant. Hiermee wordt het een echt doe-boek. De beschrijvingen van de rituelen zijn echter summier. Je zou er bijvoorbeeld uit op kunnen maken dat het standaard is dat de doop volgt op de doopvragen. In de praktijk gebeurt het ook andersom.

Alida Groeneveld

Annegen Ochtman-de Boer, **Nieuwe rituelen. Vorm geven aan de belangrijke momenten in je leven.** Spirito: Baarn 2015, 176p. € 19,95